Z Národního shromáždění republiky Československé:

Návrh poslanců Tučného a spol., aby byl vydán zákon o účasti zaměstnanců na správě a čistém zisku podniku,

vztahuje se na všechny výdělečné podniky provozované po živnostensku, neb náležející pod živnostenský řád, jestliže zaměstnávají aspoň 20 osob, — vyjímaje podniky humanní a kulturní, jež jsou ve veřejné správě. Všechny podniky ty jsou povinny vésti knihy, z nichž je zjevna účast kapitálu, příděl závodnímu fondu, investice, účet ztráty a zisku a stav zaměstnanců. Účetní závěrku musí správa podniku předložiti ročně nejdéle do 31. března. Zaměstnanci mají účast na správě závodu prostřednictvím závodního výboru, jehož úkolem je za 1. bdíti nad zachováním kolektivní smlouvy, 2. vyjednávati o pracovních i mzdových podmínkách, 3. rozhodovati se správou závodu (majitelem) o přeměně, propuštění, přesazení nebo pensionování dělníků neb úředníků, 4. bdíti nad zdravotními a bezpečnostními opatřeními, 5. rozhodovati se správou závodu o stavbě dělnických a úřednických domků, 6. rozhodovati se správou závodu o rozšíření závodu a změnách ve výrobě, 7. rozhodovati se správou závodu o přídělu záložnímu fondu, pokud by přesahoval 25% čistého zisku, 8. nazírati do knih, 9. rozhodovati o rozdělení čistého zisku. Oprávnění sub 7) neplatí pro podniky ve veřejné správě, ať jsou jakékoli, oprávnění sub 6) neplatí pro podniky ve veřej. správě, pokud jsou kulturní, humanní a dopravní. Volba závodního výboru koná se valnou hromadou všech zaměstnanců, jež musí býti svolána v lednu každého roku. Volí se za poměrného zastoupení podle politické neb odborářské příslušnosti, při čemž volí odděleně dělníci a odděleně úředníci. Je-li úředníků méně než 20 volí společně s dělníky podle poměrného zastoupení. Vždy musí býti do závodního výboru zvolen aspoň jeden technický a jeden účetní úředník závodu. Až do 50ti zaměstnanců volí dělníci 3 členy, do 100 členů 5, za každých dalších 100 po 2 členech závodního výboru. Je-li úředníků 10—50, volí 3 členy, za dalších 50 2 členy, za každých dalších 100 po jednom členu. Aktivní právo volební mají všichni zletilí zaměstnanci, činní v závodě aspoň tři měsíce, pasivní právo, jsou-li v závodě aspoň 6 měsíců a nejsou-li z volebního práva vyloučeni z důvodů taxative v návrhu uvedených. Má-li závodní výbor více než 11 členů, zvolí ze sebe závodní předsednictvo podle poměrného zastoupení. Při hlasování, kde závodní výbor rozhoduje společně se správou závodu, má správa podniku tolik hlasů, kolikrát 200.000 čítá závodní kapitál, závodní výbor tolik hlasů, kolik dvacítek zaměstnanců má závod. Účast na čistém zisku nastává, činí-li čistý zisk více, než nejvyšší úroková míra státní banky, dosažená v účetním období a zvýšená o 2%; u velkostatků (vyjímaje lesy), jakmile čistý zisk přestoupí 5% závodního kapitálu; u podniků humanních a kulturních, nakladatelství a vydavatelství knih a novin a u podniků jsoucích ve veřejné správě nastává účast na zisku, převyšuje-li čistý zisk 10%; u lesů ve veřejné správě 3%. Účast na čistém zisku není u závodů nově zřízených v prvních pěti letech, v dalších pěti letech, pokud čistý zisk nedosahuje 12%. O způsobu rozdělení čistého zisku usnáší se valná hromada. Z čistého zisku odečte se vždy 25% pro záložní fond, ze zbytku podle jeho poměrné výše připadá majiteli 5 až 25%, závodnímu výboru 50 až 70%, reservnímu fondu podnikovému, který je určen pro potřebné investice a ku garancii eventuelních ztrát 15%, ústřednímu reservnímu fondu spravovanému průmyslovou radou, jež se ustaví pro obvod každé obchodní komory, 10%. Ústřední reservní fond slouží pro zajištění větších investic a garancii větších ztrát. Při podnicích humanních a kulturních přikazuje se závodnímu výboru 10—15%, při podnicích ve veřejné správě 10—25%, u dolů a lesů však 75% až 85%; u nových závodů, převyšuje-li jejich zisk 12%, přikazuje se závodnímu výboru 50 až 70%, majiteli 50 až 30%. Podíl na čistém zisku mají všichni zletilí zaměstnanci, alespoň rok v podniku zaměstnaní, pokud mají aktivní a passivní právo volební, a to

podle poměru mzdy (platu). O kolik procent klesne čistý výtěžek pod 4%, u velkostatků pod 1 procento, u podniků humanních, kulturních, nakladatelství a vydavatelství pod 5% a u podniků ve veřejné správě pod 6% závodního kapitálu v jednom roce nebo v několika následujících letech, po tolik let se scházející procenta odpočítávají od zisku, podrobeného rozdělení. V akciových závodech z kapitálu do 1,000.000 K přikáže se 10%, při závodním kapitálu do 5,000.000 12%, do 10 milionů 15% a nad 10,000.000 Kč 25% akcií závodnímu výboru na účet dosavadních majitelů; při emisi nových akcií připlatí 10% až 25% k nominelní ceně každý kupec a z obnosu tak získaného utvoří se další akcie nominelní ceny, které se přidělí závodnímu výboru, respektive předsednictvu. Závodní výbor, respektive předsednictvo, účastní se přídělu akcií podle počtu voličů. Právo předkupu na nově vypsané akcie mají v následujícím pořadí: starší akcionáři, závodní výbor, respektive předsednictvo. Závody se závodním kapitálem vyšším jednoho milionu korun, které jsou v individuálním vlastnictví, se zakcionují a 10 až 25 procent akcií se přikáže závodnímu výboru. Do správy závodní rady akciových podniků volí závodní výbor, respektive předsednictvo tolik členů, kolik odpovídá počtu jejich akcií, nejméně však dva (1 dělník a 1 úředník). Ve všech družstvech s kapitálem aspoň půl milionu korun se na účet dosavadních majitelů přikáží podíly zaměstnancům, resp. závodnímu výboru či předsednictvu a to za 50.000 z každého půl milionu korun. Při upisování nových podílů připlatí upisovatel 10% k nominální ceně podílu a z tak získané částky se utvoří nové podíly, jež se přikáží závodnímu výboru. Právo předkupu na nové podíly mají střídavě starší podílníci a závodní výbor. Do výboru, ředitelstva atd. družstva volí závodní výbor podle počtu naň připadajících podílů, nejméně však 2 zástupce (1 dělníka a 1 úředníka). Úmyslné předložení nesprávné bilance, podvodné počínání při sestavování zprávy a při hlasování o čistém zisku, porušení obchodního tajemství a svádění k tomu je stiháno tresty vězením, pokutou a ztrátou zisku. Aby zaměstnanci mohli se úspěšně účastniti správy v závodním výboru, budou zřízeny pro ně ročně tříměsíční kursy, podávající základní znalosti obchodní a sociálně-politické; vyučování z uvedených oborů bude zavedeno také na pokračovacích školách, jichž návštěva bude pro dělníky do 16, eventuelně 18 let povinna.

26. května 1920.

Posl. sněmovna N. s. R. Č. 1920. I. vol. obd., 1. zas. Tisk č. 33.

Návrh

poslance Modráčka a soudr. o společnostech s dělnickým podílnictvím.

Společnost s dělnickým podílnictvím podle návrhu toho by se tvořila na základě společenské smlouvy, zaručující zaměstnaným v podniku společnosti nabývání t. zv. pracovních akcií a účast na ryzím zisku společnosti. Akcie společnosti s dělnickým podílnictvím jsou: a) kapitálové; b) pracovní. Akcie pracovní, jež znějí na jména a nejsou bez souhlasu společnosti zcizitelny, leč dědictvím nebo exekucí mohou býti pouze nominativní, jsou-li poskytovány zaměstnaným zdarma, nebo mohou býti podmíněny úplatou ve výši stanovené hodnoty. Úplata se děje zpravidla obnosy, jež majitelům pracovních akcií připadají z čistého zisku společnosti; kromě toho mohou je tito upláceti dobrovolně jiným způsobem. Každý svéprávný zaměstnanec musí nejdéle po roce zaměstnání u společnosti státi se společníkem a může přerušiti tento svůj poměr jedině po vystoupení z práce. Není-li účast na zisku zaměstnaných stanovena